

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS (2010)

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Sveikatos priežiūros vadyba (5, 150 val.)	Visuomenės sveikata (09B),	Medicinos	Visuomenės sveikatos institutas
Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius	Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius
Paskaitos	0	Seminarai	0
Konsultacijos	2 kreditas (60 val.)	Individualus darbas	3 (90)

Dalyko anotacija:

Tikslas – įsisavinti modernaus visuomenės sveikatos valdymo teorinius pagrindus, sveikatos politikos formavimo ypatumus, visuomenės sveikatos strategijos, strateginio planavimo, valdymo bei įgyvendinimo principus. Ugdyti analitinius ir pokyčių vertintojo sugebėjimus, politikos formavimo, bendravimo, vadovavimo ir strateginio planavimo, sprendimų priėmimo, informacijos valdymo ir kultūrinius įgūdžius. Supažindinti su visuomenės sveikatos vadybos principais ir vadovavimo pagrindais, strateginiu planavimu, problemų sprendimu ir konfliktų valdymu, darbu komandoje bei organizacijoje ir vadovavimu, visuomenės sveikatos politikos kūrimu ir strategija ir kaip taikomas programinis jos valdymas bei vertinimas.

Tematika.

1. VALDYMAS IR VADOVAI. Organizacijos ir poreikis valdyti: Kodėl reikia studijuoti organizacijas ir vadybą. Valdymo ir organizacijos rezultatyvumas. Efektyvumas ir efektingumas. Valdymo procesas (planavimas, organizavimas, vadovavimas, kontrolė). Keturiolika Demingo principų: Vadovų vaidmenys. Smulkaus verslo naujovės. Vadovų tipai: Valdymo lygiai. Funkciniai ir linijiniai vadovai. Valdymo lygiai ir įgūdžiai, iššūkiai“ valdymui: Būtinumas turėti viziją.
2. VADYBOS TEORIJOS RAIDĄ. Ankstyvieji samprotavimai apie valdymą: Machiavelli ir Sun Tzu: ankstyvieji strategai. Kodėl reikia studijuoti vadybos teoriją? Vadybos teorijos raida. Mokslinio valdymo mokykla:
3. VADYBA XXI AMŽIUIJE. Organizacijos ir natūrali aplinka. Organizacijų bei natūralios aplinkų svarba organizacijos aplinkos.
4. SOCIALINĖ ATSAKOMYBĖ IR ETIKA. Etika ir socialinė atsakomybė šiandien kintanti socialinės atsakomybės koncepcija. Vertybės. Teisės ir pareigos. Moralės taisyklės. Žmonių santykiai. Visuotinė moralė. Rūpinimosi moralumas. Etikos pritaikymas. Etikos institucionalizavimas.
5. ORGANIZACIJŲ KŪRIMAS IR KŪRIMAS IŠ NAUJO. Smulkus verslas. Verslininkystės prasmė: Verslininkystė ir valdymas. Verslininkystės reikšmė: verslininkystės nauda. Verslininkai: Psichologiniai veiksniai. Socialiniai veiksniai. Verslininkystės kliūtys. „Ledų karai: Dovydas ir Galiotas. Organizacijų kūrimas iš naujo: verslininkystė organizacijos viduje.
6. KOKYBĖ. Kokybės apibrėžimas. Kokybės istorija. Keturiolika Demingo principų. Etalonų įsivedimas. Dėmesio sutelkimas į vartotojus. Vadovų vaidmuo. Darbuotojų dalyvavimas. Sveikatos paslaugų kokybės evoliucija ir pagrindinės sampratos; kokybės bruožai; sveikatos priežiūros kokybė; kokybės valdymas grįžtamajam ryšiui; kokybės valdymas sveikatos priežiūroje; medicinos kokybė; profesionali, vadybos ir paciento kokybė; paslaugų, produktų kokybės vertinimo modelis; pacientų lūkesčiai; klientų lūkesčių nustatymas; pacientų nuomonės tyrimo instrumentai ir metodikos; kokybės monitoravimas kituose sveikatos sektoriuose.
7. SPRENDIMŲ PRIĖMIMAS. Laikas ir žmonių santykiai priimant sprendimus problemų ir galimybių nustatymas: problemų nustatymas. Problemų nustatymo kliūtys. Valdymo sprendimų

- priėmimo tipai: Programuojami ir neprogramuojami sprendimai. Tikrumas, rizika ir netikrumas. Nuspręsti, kas priims sprendimą.
8. **PLANAVIMAS IR STRATEGINIS VALDYMAS.** Planavimo organizacijose svarba: organizacijos planų hierarchija. Kuo strateginiai planai skiriasi nuo operatyvinių planų. Strategijos sampratos raida: Strategija kaip didysis planas. Strateginio valdymo atsiradimas. Strategijos lygiai: kai kurie pagrindiniai skirtumai.
 9. **STRATEGINIS PLANAVIMAS IR POKYČIŲ VALDYMAS.** Organizacijos veiklos produktas – kokybės įvertinimas; pagrindiniai strategijų kūrimo elementai; 6 *sigma* kokybės sistema; kokybės strategija; strateginis valdymas, jo stadijos, funkcijos; aplinkos, išteklių analizė; strategijos modulio vizija, misija, tikslai; alternatyvų rengimas; sprendimų parinkimas; strategijos įgyvendinimas; organizacijos išorinės aplinkos, makroaplinkos analizė; politinė, teisinė, ekonominė, socialinė, kultūrinė, mokslinė, technologinė aplinka; SWOT (SSGG) analizės matrica; organizacijos kultūra, filosofija, politika; pagrindinės konkurencinio pranašumo įgijimo strategijos; e-paslaugos; funkcijų strategijos (finansų, rinkodaros, žmoniškųjų resursų, inovacijų); smegenų šturmas ir suinteresuotų asmenų analizė rengiant projektus; darbuotojų veiklos vertinimas; žmoniškųjų išteklių vadyba; strateginis žmoniškųjų išteklių valdymas.
 10. **STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMAS.** Struktūros ir strategijos derinimas: Chandlerio tezė. Septynių „S“ modelis. Strategijos tapimas institucija: Aukščiausio lygio vadovų vaidmuo. Kultūra ir strategija. Strategijos operatyvumas: Vienkartiniai planai. Pastovūs planai. Procedūrų panaudojimas strategijos įgyvendinimui palengvinti: Metiniai tikslai. Tikslinis valdymas. Atsilyginimo sistemos.
 11. **ORGANIZACINIS PROJEKTAVIMAS IR ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA.** Keturios sudedamosios dalys: Darbo pasidalijimas. Struktūrinių grandžių formavimas. Hierarchija.
 12. **GALIA IR VALDŽIOS PASKIRSTYMAS.** Galia: Galios šaltiniai. Požiūriai, išlaikantys pusiausvyrą galios atžvilgiu. Valdžia: Formalios valdžios pagrindas: du požiūriai. Linijinė ir patariamoji valdžia: Linijinė valdžia. Patariamoji valdžia. Funkcinė valdžia. Delegavimas: delegavimo privalumai. Delegavimo kliūtys. Decentralizavimas ir centralizavimas: Privalumai ir trūkumai. Decentralizavimo problemos. Decentralizavimui įtakos turintys veiksniai. Darbo projektavimas.
 13. **ŽMONIŲ IŠTEKLIŲ VALDYMAS.** Tradicinis požiūris, žmonių išteklių planavimas: Planavimo procedūros. Verbavimas: Darbo ir pareigybių aprašymai. Teisinės problemos. Atranka. Vadovų atranka. Orientavimas, arba socializacija. Mokymas ir tobulinimas: Mokymo programos. Valdymo tobulinimo programos. Veiklos vertinimas ir kompensavimas. Etaloninė vertinimo programa: Neformalus vertinimas. Formalus sisteminis vertinimas. Kompensavimas. Paaugstinimas, perkėlimas, pažeminimas ir atleidimas iš pareigų: Pareigų paaugstinimas. Perkėlimas į kitas pareigas. Bausmės, pažeminimai ir atleidimai iš pareigų. Žmonių išteklių valdymas ir strategija: Žmonių išteklių valdymas ir aplinkos spaudimas. Keturių C modelis žmonių ištekliams vertinti.
 14. **ORGANIZACIJOS POKYČIŲ IR INOVACIJŲ VALDYMAS.** Pokyčių proceso modelis: Jėgos lauko analizė. Pasipriešinimo šaltiniai. Pokyčio procesas. Planuotojo pokyčio tipai: Struktūrinio pokyčio metodai. Technologinio pokyčio metodai. Žmonių keitimo metodai. Organizacinis vystymas: Organizacinio vystymo tipai. Kūrybiškumo ir inovacijų valdymas. Asmeninis kūrybiškumas. Organizacijos kūrybiškumas ir inovacijos. Klimato organizacijos kūrybiškumui ir inovacijoms sukūrimas.
 15. **MOTYVACIJA.** Motyvacijos iššūkis: Pagrindiniai motyvacijos ir motyvavimo teiginiai. Motyvacijos teorijos: apžvalga: Ankstyvieji motyvacijos požiūriai. Šiuolaikiniai motyvacijos požiūriai: Poreikių teorija.
 16. **LYDERIAVIMAS.** Apibrėžimas. Lyderiavimas būdingųjų bruožų požiūriu: Lyderiai ir ne lyderiai. Bihevioristinis požiūris į lyderiavimą: Lyderiavimo funkcijos, stiliai. Vadovavimas, orientuotas į darbuotojus ir visuotinė kokybės vadyba.
 17. **KOMANDOS IR DARBAS KOMANDOSE.** Komandų tipai: Formalios neformalios komandos. Aukšto lygio komandos, arba superkomandos. Savivaldos komandos. Komandų charakteristikos: Lyderių vaidmenys. Komandų vystimosi etapai. Komandos normos. Komandos sutelktumas. Komandinio darbo principai; šiuolaikinės organizacijos paradigma; grupių rūšys (darbo, interesų

grupės, koalicijos), grupių svarba, pasipriešinimas, nenoras išmokyti grupinio proceso įgūdžių; kas turi sudaryti komandą; komandos bruožai; darbo grupės ir komandos skirtumai; komandos sėkmės veiksniai; komandos gyvavimo pakopos; komandos vizija, tikslai; komandos narių vaidmenys (pagal Belbiną); grupinio mąstymo simptomai; vadovavimo grupėms metodai; vadovo vaidmuo formuojant komandą; efektyvios komandos požymiai; komandos vystymosi etapai; komandinio darbo nauda; įgaliojimų darbuotojams suteikimas; darbuotojų įtraukimas į valdymą ir sprendimų priėmimą; efektyvus užduočių delegavimas (kodėl, kada); delegavimo menas.

18. KOMUNIKACIJA IR DERYBOS. Efektingos komunikacijos reikšmė. Tarpasmeninė komunikacija: Komunikacijos procesas. Skirtingas suvokimas. Emocinės reakcijos. Nepasitikėjimas. Komunikacija kokybės programose: Veiksniai, turintys įtakos organizacinei komunikacijai. Vertikali komunikacija. Horizontalioji ir neformali komunikacija. Organizacijų komunikacija su aplinka. Komunikacijos įgūdžių panaudojimas. Derybos konfliktams valdyti. Pastovūs derybų rezultatai. Konfliktų vadyba: vadovavimo stiliai (vadovavimas, mokymas, parama, delegavimas); vadybos procesas; konfliktų priežastys ir sprendimo būdai (derybos); Maslov poreikų hierarchija.
19. EFEKTINGA KONTROLĖ. Kontrolės samprata: Kontrolės proceso žingsniai. Kodėl reikalinga kontrolė. Kontrolės sistemų projektavimas: Pagrindinių veiklos atlikimo sričių įvardijimas. Strateginių kontrolės taškų įvardijimas. Finansų kontrolė. Biudžeto kontrolės metodai: Atsakomybės centrai. Biudžeto sudarymo procesas. Biudžetų tipai: Veiklos biudžetai. Išorinis auditas. Vidinis auditas.
20. INFORMACINĖS SISTEMOS. Informacija ir kontrolė: Informacijos prigimtis. Valdymo informacinės sistemos: Elektroninis duomenų apdorojimas. Valdymo informacinių sistemų atsiradimas. Sprendimų rėmimo sistema.

Rekomenduojama literatūra:

1. Stoner JAF, Freeman RE, Gilbert DR. Vadyba. Poligrafija ir informatika, 2000.
2. Jankauskienė D., Pečiūra R. Sveikatos politika ir valdymas. Vilnius, 2007.
3. Lakys J. Konfliktų sprendimas ir valdymas. Vilnius, 2008.
4. Rečelytė D. Konfliktų studijų pagrindai. Vilnius, 2009.
5. Kaziliūnas A. Kokybės vadyba. Vilnius, 2007.
6. Diana L. Kelly. Applying Quality Management in Healthcare: A Process for Improvement. Health Administration Press, Chicago, 2003.

Konsultuojantys dėstytojai:

1. **Liubovė Murauskienė (dr.):**
 1. Murauskienė L., Janonienė R., Veniute M., van Ginneken E., Karanikolas M. Lithuania: health system review. *Health Systems in Transition*, 2013; 15(2).
 2. Murauskienė L. Pacientų mokėjimų, sutikimo ir galimybių mokėti už sveikatos priežiūros paslaugas lygybės aspektai // *Sveikatos politika ir vadyba*, 2013; 1(5).
 3. Stepurko T., Pavlova M., Gryga I., Murauskienė L., Groot W. Informal payments for healthcare services: The case for Lithuania, Poland and Ukraine. *Journal of Eurasian Studies*. 2014, 11, 002.
 4. Ewout van Ginneken, Jarno Habicht, Liubovė Murauskienė, Daiga Behmane, Prilipa Mladovsky. The Baltic States: Building on 20 Years of Health Reforms. *BMJ* 2012;345:e7348.
 5. L.Murauskienė, M.Veniute, M.Pavlova, W.Groot. Towards a more comprehensive view on patient payments in Lithuania: new findings from a population survey. *Society and Economy*. 34 (2012) 2. p. 241-251.
 6. Barbara Krahe, Anja Berger, Ine Vanwesenbeeck, Gabriel Bianchi, Joannes Chliaoutakis, Andrés A. Fernández-Fuertes, Antonio Fuertes, Margarida Gaspar de Matos, Eleni Hadjigeorgiou, Birgitt Halle¹, Sabine Hellemans, Zbigniew Izdebski¹, Christiana Kouta, Dwayne Meijnckens, Liubovė Murauskienė, Maria Papadakaki, Lucia Ramiro, Marta Reis, Katrien Symons, Paulina Tomaszewska, Isabel Vicario-Molina & Andrzej Zygałło Prevalence and Correlates of Young People's Sexual Aggression Perpetration and Victimization in 10 European Countries: A Multi-Level Analysis. *Culture, Health & Sexuality*, November 2014.

2.	Jonas Kairys (dr., doc.): 1. Baubinas Algirdas, Gurevičius Romualdas, Jankauskienė Konstancija, Salyga Jonas, Kairys Jonas, Jurkštienė Vilma, Kėvelaitis Egidijus, Self-rated health among physicians. <i>Medicina</i> 2009; 45(7): 557-564. 2. Kairys Jonas, Tylienė Violeta, Čepulis Rolandas Stasys, Žėbienė Eglė, Tomkevičius Vygantas. Iškvietimų į namus reikalingumas - Vilniaus Šeškinės poliklinikos pacientų nuomonė. <i>Sveikatos mokslai</i> 2009; 5: 2593-2599. 3. Kairys Jonas, Žukauskaitė Simona. Medikų nuomonė apie sveikatos priežiūros paslaugas Vilniaus mieste. <i>Sveikatos mokslai</i> 2009; 5: 2579-2592. 4. Kairys Jonas, Sužiedelytė Ona. Sveikatos priežiūros įstaigų restruktūrizacija 2003-2008 metais: miestų ir rajonų ligoninių vadovų nuomonė. <i>Sveikatos mokslai</i> 2009; 5: 2561-2578. 5. Kairys Jonas, Žėbienė Eglė, Tylienė Violeta, Tomkevičius Vygantas. Vilniaus miesto Šeškinės poliklinikos pacientų nuomonė apie sveikatos priežiūros paslaugas pagal išsilavinimą ir gaunamas pajamas. <i>Sveikatos mokslai</i> 2008; 3: 1643-1650. 6. Kairys Jonas, Savickis Andrejus, Baubinas Haroldas, Žėbienė Eglė, Tomkevičius Vygantas. The need for information technologies in the Lithuanian health care institutions. <i>Sveikatos mokslai</i> 2008; 6: 2093-2103. 7. Kairys Jonas, Žėbienė Eglė, Šapoka Virginijus, Zokas Ignas. Satisfaction with organizational aspects of health care provision among Lithuanian physicians. <i>Central European journal of public health</i> 2008;16(1): 29-33.
Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto doktorantūros komiteto teikimu (2015-02-03, protokolas Nr. 4)	
patvirtinta Medicinos fakulteto taryboje 2015 m. vasario 10 d. protokolo Nr. 150000-T-1 (603)	
Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto dekanas prof. dr. Algirdas Utkus	